

Musa YAQUB

XATİRƏ DAĞLAR

İlmi güclü nəfəs, o tutarlı ol?..
Qayalar salardı bərkinə moni.
Atılıb minərdim belinə əvvəl
İndi topə almaz tərkinə moni;
Nə Güllüsiyarın çəmonı bilir,
Nə Şeyxəm çağırar örkinə moni.

Bir də çıxım gedim Uzunquşuna,
Sürüklər, növbələr yada düşüydü.
Gedib dironəydim dağ yoxuşuna,
Etdiyim tövbələr yada düşüydü.

Kaş bir də keçəydim Yelligodıkdən,
Bir soraq biləydim bala olıkdən...
Sinəm nişangahdı, könlüm mələrdi...
Ordayam, burdayam, hələ bilmirəm
Bu da söz üstündə gözışmələrdi.

Can candan can alsın, nəfəs nəfəsdən,
Yolum Qızqayadan keçəydi qəsdən.
Heyrətə gələydim ilahi səsdən -
İsgəndər quşları oxuyaydılar,
Sübho səs çəlongi toxuyaydılar.

O da ocağımız, Baba dağımız,
Yolunda qaçırıldı ol-ayağımız.
"Babanın yolları daşdır,
Çəkdiyimiz çəfa xoşdur.
Babam hey! Babam hey!..."
Özünü Həzrətə hədəf tutanlar,
Məzarı bülürə torəf tutanlar,
"Canımı bu yolda al" deyənlərə
Salavat çevirib Salavatgəhdən
Qoşulaydım əhli-hal deyənlərə.

Çözürəm xatirə oyaqlarımı -
Babadan emirdik,
Küləkəyində
Külək yandırırıldı dodaqlarımı...

Axır ki çəkino-çəkino moni
Aldı Qızdar xala tərkinə moni.
Atı məhmizləyib "doh-doh" - deyəndə
Qançıya tutmuşdu ayaqlarımı...
Saldım ayağımı torlik altına
Yenə də yandırdı oynaqlarımı -
O qançı ağrısı qalib yadımda,
Aygırın sağrısı qalib yadımda:

Qzeyz dağım, qarın belə həl olsun,
Yay ayları çayın dolhadol olsun.
Ömürdən-ömürə yolun yol olsun,
Aparsın bizi də gələcəklərə,
Hələ görmədiyim gələcəklərə.

Qsod qayasıyla Havaxan durur.
Göylərdə keçidi-dar heyvan durur.
Keçənin önündə imtahan durur,
Biri keçim deyir, biri keçməyim.
Diri bulağından içim-içməyim?

Dağlar ofsanədir, dağlar nağıldı...
Şimşəyi çaxıldı, göyü sağıldı.
Zanqının, Bigirın evi dağıldı...
Hərə bir torəfə güzər eylədi
İnsanı insandan bezar eylədi.

Peşnodan yuxarı qızıl qayası
Üzündə ağ cuna golin həyası.
Süzülür buluddan ayın ziyası -
Çaylar qaralıqda boyaz küçələr
Dağlar nə qəribo olur gecələr.

Ruhumda şəirlik təbi olaydı
Daşında ildırım zərbi olaydı.
Yenə mən olaydım, Nəbi olaydı -
Bir gedib çıxaydıq Toğludorəyə
Düşəydik dağkəli olan bərəyə.

O dərin dərədə sürü yatanda,
Sürüyo gözətçi fiti çatanda,
Elə bil dağ-dərə qopdu yerindən
Dağkəli sürüsü atıldı birdən
Yel kimi keçdilər aşırma dağdan
Nəbi də bir güllə atdı uzaqdan...
Sonra səs yayıldı:
- Kəllər hardadır?!.
Mən qaldım söylüyə-söylüyə:
- Gəl çıx!
Kəlləri salmışam töylüyə
- Gəl çıx!
Elə o günlər də keçdi yel kimi
Xatirə xəyallar incəli hələ
O kəllər tövlədə dincəli hələ.

Seçfəddin kişinin zarafatları,
Alın qırıqları qaya çatları.
Onun ömrindəydi kolxoz atları
Həromiz birinə minib gedəydik,
Alçalı taladan əlib gedəydik -
Xalidlə çox oldum dağ səfərinə,
İndi fikrim gözər həndəyərində.

Nə bilim mən belə huşa getmişəm,
Söykəlib məmurlı daşa, getmişəm.
Mənə bu bərdədən məkan olmadı;
Keçdi şimşək kimi cüyür təkəsi,
İfşəng qaldırınağa imkan olmadı...
Çatıb sürəkçilər keçdi yanından,

Utanc bir gizilti keçdi canımdan...
Yenə məmurlı daş yanım olaydı,
Elə giziltili canım olaydı.

Ovçu Ağarıza haman olardı,
Danları ovçunu naşı görəndə.
Özü atıb özü peşman olardı.
Maralın gözündə yaşı görəndə.
O da sızlayardı gözündə yaşlar: -
"Mən də ovçuluğu atdım qardaşlar"
Ammə bərələrdə yenə yatardı,
Yenə gözələyərdi, yenə atardı...

Sarı əminin də gəfordi səsi,
Hər nöhgə ağacda bir nişanəsi -
Ölində uçatları dövləti-vəri
Dağlara qalxmağa təbi də vardı:
"Burda canavarı mən öldürmüşəm"
Əminin bir atım gapı da vardı
Təki o söhbətlər, gaplar olaydı,
Dizimdə əvvəlki tablər olaydı.

İrzanın gülləsi çıxanda boşə,
Bir az port olardı gedərdi huşa:
"Mən də bir ovçuyam, bilmirəm böyüm?"
Önə tanış idi hər kol, hər kaha -
Ovu barməğimlə göstərəcəyəm -
Ammə barməğimlə aınayəsiz hə...
Eh, təki gülləsi çıxaydı boşə
Bizimlə Zarata gedəydi qoşa...

Axır xahişidi, lap son xahişi -
İlə, bir də baxdılar ağır halına.
Ölüm yatağında Şıxvələd kişi,
Onu çıxartdılar yaylaq yoluna.
Yığıldı başına doğması-yadı...
Dedi: - Bu yataqdan baxın dağlara
Burdan baxılarda dağlar başqadı... -
Keçdiyi yollara baxdı yenidən,
Yaşı saqqalından süzülür dən-dən;
Üzünü yollara döndərdi getdi,
Ruhunu dağlara göndərdi getdi...

Sən ey qoca dünya, dağlar soninmi?
O çay oyaqlar çağlar soninmi?
Məni də göylərə bağlar, soninmi?
Çünki ilham payın fələkdən gəlir
Keçib mən xələbirdən, ələkdən gəlir.

Görən o dad damaqlarda qalırımı?
Görən o iz ovlaqlarda qalırımı?..
Ovlaqda ov-oti daş arasında,
Piyi cızıldardı daş parasında -
Can oti - hər üzü məxmər kimiydi -
Adamın yeməyo heyfə gəlirdi;
Ovlayan kim idi, yeyən kim idi?..
Hazırına çoban Seyfi gəlirdi -
Ahrdı, içirdi, yeyib gedirdi,
Kimlərdən kimlərə deyib gedirdi...

Yenə Ağcabərə -
Dərələr duman...
Üstündə iki göl - oksə asıman...
Başı Qara qaya, ayağı zindan
Çiyin-çiyinədir neçə pəhləvan
Şahdağı qoyunda Sonum yaytağı,
Nə Sənəm qocalar, nə də Şahdağı...

15 aprel 2017
Buzuz

**HEYİF O ƏVVƏLKİ
BƏNÖVŞƏLƏRDƏN**

Elə bil torpağın heyi qalmayıb,
Dağa bənövşənin iyi qalmayıb,
Heyif o əvvəlki bənövşələrdən.
Bütövlər, nöhgələr, palıdlar gedib,
Villalar boylanır göy meşələrdən.

Köhnə arx yerində kollanıb otlar,
Quşu yuvasında boğur yemətlər.
Qırqovul perikdir bu guşələrdən
Alaq otu kimi yeyir torpağı.
Aman, bu yapışqan pişpişələrdən.

Şeyrimiz bazarda gözələyir, baxır,
Şahpalıdın tozo azarı ağır.
Daha kövşə çıxmaz bu kövşələrdən
Heyif, otirşahlar otir paylamaz,
Nar dadı çəkilib gülcəşələrdən.

Nağılda "Ələddin çırağı" keçdi,
Daha Farhad-Şirin sınağı keçdi.
Canımız qurtardı o tişələrdən.
Gəlir dərddə bolluğu, eşq kasadlığı,
Aşiq də naz çəkər görüso hərdən.

Bəlkə də insanın ilk ayrılığı,
Mənafe oyunu, mülk ayrılığı -
Silahı şeytandan, gülləsi şərddən -
Xeyir Allahından şər Allahları
Bütün intiqamı aldı bəşərdən.

Sən də insan oğlu, olini saxla!
Sən Allah, şər-şeytan dilini saxla -
Qoy dünya qurtarsın əndişələrdən.
Çoxu şahquludur, xanquludular
Müslim doğulmazmı Aişələrdən?!

Bir meşə cigiri istər ayağım,
Üzümü su çilə, Soyuq bulağım.
Bir də nöşəlonim bu nöşələrdən
Köhnə bulaqların şən torpağından
Sanki bal süzülür ağ rişələrdən.
Beləmi axacaq sular həmişə?!
Qoy mən də asılım həmişələrdən.

Gecələr bu yərə mələklər gələr
Yuyar saçlarını bulaq suyunda,
Törpağım, mənə də mərhəmət cəlo
Ölək qucağında, qalaq suyunda.
Açın bulaqların şirin ağzını,
Açın hasarların darvazasını -
Qoy bir nəfəs alsın dustaq meşəmiz.

İnsanın rəhmətini qaytararaq geri,
Bənövşə fəhmətini qaytararaq geri,
Qaytararaq dadını gülcəşələrin,
Qaytararaq ətirini bənövşələrin.

11 aprel 2017
Buzuz - Bakı

SÖZÜ QAYIDANDA...

*Dünyadan nakam getmiş
cavan şəirimiz Alim Məhərrəmliyə*

Oxudum şeyirini göynətdi mənə,
Bir sarı sim üstə söylətdi mənə.
Başqa aləmlərə, başqa hallara,
Başqa duyğulara öyrətdi mənə.

Mən sənə şeyirdən dərş dedim o vaxt,
Ammə dərş deməyim lap naahaq imiş.
Sənin şeyir duyğun, düşüncələrin
Mənim dediyimdən çox oyaq imiş.

Kimdən eşitmişdin ömür nağılı?
Bos könlün nə idi - şeyir qovluğu
Böyük qardaşına verdin ağlını,
Özünü götdürdün dafisəvluğə.

Aya, "dəli" oğlan,
dəlisov oğlan,
Nə gördün
özünə biganəlikdən?
Belə tonhahıqdan, pərvanəlikdən,
Qovulan ceyrandan,
qaçan əlikdən
nə gördün, bala?
Gizlində özünə dəydi ahların,
İtdi o məhəbbət nişangahların,
Ov keçdi bərədən
aşdı gədikdən.

Kim getdi,
kim gəldi
murada yetdi?..
Əvvəl elə bildin
mələkdə dünya.
Yox, bala,
ələnən
ələkdə dünya.
Ələk ələndimi qurtardı getdi,
Ələkdə bir ovuc kəpəkdə dünya.
Ələnən ələklə neyləmək olar?
Bir ovuc kəpəklə neyləmək olar?

Heç kəs sevməz belə, sevilməz belə,
Sevgin də sonalar sonasıdır bil.
Sənin qələmində, sənin sözündə
Anan da analar anasıdır bil -
Deyəsən, bu mənim anamdır Vallah.

Sən də şərik çıxdın o göz yaşına,
Şeir də yazmışın
"qara daşım"a -
Bilmədin ki, lap Arazı içsə də,
Anaların köynəyindən keçsə də
Öpdüyün yer isinib çat versə də,
Kainatın axsa dərya yaşları,
Göyərdə bilməz o qara daşları.

Bu qoca dünyanın öz havası var,
Dedin hər havayla oynamır adam -
Çiçəklər oynadı yaz havasına,
Subaylar oynadı qız havasına -
Sən də ki, oynadın
söz havasına -
Başında bir dəli sevda da vardı...
Uyub durnaların xoş nəvasına,
Oynada-oynada səni apardı.
Sözün qayıdanda, özün gəlmədin
Bəlkə qayıtmağa üzün gəlmədi.

Dövrəndi, lap üzəndən salıb üzünü,
Şairi vurdular, sözü əydilər;
Yenidən Yescenin asdı özünü
Təzədən Müşfiqi güllələdilər.

19.12.2016

Bakı

QUZEY

Nəmli xəzəlləri titrəyib əsən,
Tələdən kölgəli, üstü çən quzey.
Həmişə gəlməyə qışı tələsən,
Həmişə baharı gecikən quzey.

Yəqin güneylərdən gəlir bu səda,
Yayılmış sabahın nuru aləmə.
Gəlmədi bu yayın günortası da,
Bu quzey doyunca bir günəş əmə.

Qabığı elə bil qara sürmədi,
Dibində qaralır otu, oləfi -
Bütün ömrü boyu günəş görmədi,
Quzey ağacının quzey tərəfi.

Yarıqaranlıqda açılmaz kəfi,
Eh, üzü kölgəli yaşamaq çətin.
Quzey ağacının quzey tərəfi -
Doğmadı günəşi bu məmləkətin.

Qovuşur bədəmin, donur kürəyim,
Bulud başım üstə dönüb tüstümə.

Quzey ağacına bənzər ürəyim,
Işıq kölgəsi düşür üstümə.

Doğmadı günəşi bu məmləkətin,
Biz başqa ümidlə çıxmışdıq yola,
Işıq kölgəsində yaşamaq çətin,
Işıq ola-ola, gün ola-ola.

Bir div nəfəsindən titrəyib əsən,
Əjdaha kölgəli, üstü çən mənim.
Həmişə gəlməyə qışı tələsən,
Həmişə baharı gecikən mənim.

MƏN Kİ...

Mən ki daha günəş ola bilmədim,
Mən ki daha ulduz ola bilmədim.
Hamının baxdığı, görə bildiyi
Göylərin tağında qala bilmədim.

Burda qalacağam,
mən elə burda,
Burda ocaq olub alışacağam,
Burda taleyimlə barışacağam,
Od-alov ömrünü qarışacağam.

Heç demirəm mənə görələr haçan,
Bir isti yuvalı torpağı qucan
Dünyanın doğma lıq qolları varsa,
Doğma ocaqlara, yurdlara qarşı
İnsanın gedilən yolları varsa,
Mütləq o yol gəlib bura çıxacaq;
Nə qədər canda od, gözdə mehr var
Mütləq o gözlər də mənə baxacaq.

Torpaqda havayı daş qalan deyil,
Yaxşı tanıyıram mən bu dünyanı
Onun bir cığırı boş qalan deyil.

Aranı, yaylağı varsa bu elin,
İnsanın dağlarla söhbəti varsa,
Yol azan ümidin, üşüyən əlin
Yol tapıb isinmək niyyəti varsa,
O mütləq bu yerə gəlib çıxacaq;
Bilirəm havayı yanmır bu ocaq.
Mütləq bu ocağa gəlməlidirlər.
Məndən də bir əhval bilməlidirlər.
Olsun üfüq boyu yatağı, yeri -
Mən daha nəhəng çay ola bilmədim
Burda qalacağam,

mən elə burda -
Burda bulaq olub qaynayacağam
Hərdən sırğa-sırğa damcılarım
Burda çiçəklərlə oynayacağam.

Axtaran insanın hər addım başı
Böyüyən, kiçilən yolları varsa,
Duruluğa qarşı, saflığa qarşı
Dünyanın keçilən yolları varsa,
Mütləq o yol gəlib bura çıxacaq.

Yaxşı tanıyıram qaynar gözləri,
Qaynayan gözümə o göz baxacaq.
Mütləq sevgi yolu keçilməlidir,
İnsanın bir həsrət yangısı varsa,
Mütləq bu sudan da içilməlidir.

Payızın ən kövrək çağına qarşı,
Meşəsinə qarşı, dağına qarşı,
Bənövşə boyuna, gül nəfəsinə,
Baharın yarıpızlı arxına qarşı
yol gələn olsa,
Nə bilim, bir çəməni yaşıl lıq üçün,
Ya da ki, minnətsiz yaxşı lıq üçün
darıxan olsa,
O mütləq bu yerə gəlib çıxacaq;
Bilirəm havayı axmır bu bulaq.
Mütləq bu çəməni görməlidirlər,
Bu ocağa salam verməlidirlər.